

Az Európai Bíróság döntésének hatása a nukleáris biztonságra

A C-29/99 Európai Bírósági ügy jelentősége

I. AZ EURÓPAI UNIÓ JOGI SZEMÉLYISÉGE ÉS HATÁSKÖREI

Az első lényeges kérdés annak tisztázása, hogy ki rendelkezik szerződéskötési képességgel, azaz ki jogosult nemzetközi szerződés megkötésére vagy ahhoz való csatlakozásra. A szerződések jogáról szóló 1969. évi bécsi egyezmény^[1] (a továbbiakban: bécsi egyezmény) szerint szerződéskötési képességgel államok rendelkeznek.^[2] Ebből következően a nemzetközi jog teljes jogú alanyai az államok. Az államok vállalhatnak kötelezettségeket, szerezhetnek jogokat és vonhatók felelősségre. A bécsi egyezmény a nemzetközi szervezetet kormányközi szervezatként azonosítja.^[3] Nemzetközi szervezetek által kötött szerződésekről az 1986-os bécsi egyezmény^[4] rendelkezett, mely *mutatis mutandis* megőrizte az 1969-es bécsi egyezmény releváns cikkeit^[5] megfelelő kiegészítő rendelkezések elfogadásával, amelyek a nemzetközi szervezetekre utalnak.^[6]

Az Európai Unió (a továbbiakban: Unió) nemzetközi jogalanyiságával és szerződéskötési képességével kapcsolatban mérföldkőnek számított a Lisszaboni Szerződés,^[7] melynek értelmében az Unió teljes jogi személyiséggel rendelkezik.^[8] Eszerint az Unió a rendelkezésére álló hatáskörök keretein belül nemzetközi szerződéseket írhat alá, és csatlakozhat nemzetközi szervezetekhez. A tagállamok pedig kizárólag olyan nemzetközi egyezményeket írhatnak alá, amelyek összhangban állnak az uniós joggal vagy kiegészítik azt. Ezt megelőzően azonban ez nem volt ilyen egyértelmű, hiszen az alapító szerződések egyike sem rendelkezett konkrétan a szervezet/Közösség jogi személyiségéről, habár lehe-

[1] 1987. évi törvényerejű rendelet.

[2] Bécsi egyezmény, 6. cikk.

[3] Bécsi egyezmény, 2. cikk, 1. bek., i).

[4] Bécsi egyezmény, 1986.

[5] Bécsi Egyezmény, 1-72. cikkek.

[6] Zemanek, 2009, 2.

[7] Lisszaboni szerződés, 2007.

[8] Európai Unióról szóló szerződés, 1. cikk és 47. cikk.

tőséget biztosítottak tárgyalásra és nemzetközi szerződés megkötésére. Az Unió akkori jogi személyiségével kapcsolatosan irányadónak számított Nemzetközi Bíróság tanácsadó véleménye az Egyesült Nemzetek szolgálatában elszenvedett károk miatti kártérítés ügyében,^[9] valamint a nemzetközi szokásjog. A szerződési képesség mellett nélkülözhetetlen, hogy a nemzetközi szerződés lehetővé tegye az Unió csatlakozását is a nemzetközi szerződéshez.

A Lisszaboni Szerződés első ízben írja le részletesen az Unió hatásköreit is.^[10] A hatáskörök három típusát különíti el: 1. kizárólagos hatáskör,^[11] azok a területek, ahol kizárólag az Unió alkothat jogi aktust, amelyeket a tagállamok végrehajtanak; 2. osztott hatáskör,^[12] azok a területek, ahol a tagállamok elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat, amennyiben az Unió ezt nem tette meg; és 3. támogató hatáskör,^[13] amelyek területén az Unió támogathatja vagy kiegészíti a tagállami intézkedéseket és politikákat. Megjegyzendő, hogy az Unió egyes hatásköreit innentől kezdve a szerződés felülvizsgálata során lehet visszaadni a tagállamoknak.

Az Unió harmadik országgal vagy nemzetközi szervezettel történő nemzetközi megállapodások megkötésére vonatkozó jogosultságát általánosságban az Európai Unió Működéséről szóló szerződés^[14] (a továbbiakban: EUMSZ) rögzíti. Az Unió azokon a területeken csatlakozhat nemzetközi szerződésekhez, amelyekre a Lisszaboni Szerződés feljogosítja,^[15] kizárólag a szerződésben foglalt célok elérése érdekében. A megállapodások megkötésének részletes folyamatát az EUMSZ^[16] írja le. Az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) ajánlása alapján az Európai Unió Tanácsa (a továbbiakban: Tanács) tanácsi határozatban felhatalmazást ad a tárgyalások megkezdésére, kijelöli az Unió főtárgyalóját vagy a tárgyaló küldöttségének vezetőjét, meghatározza a tárgyalási irányelveket. A főtárgyaló vagy a küldöttség javaslata alapján a Tanács szintén tanácsi határozatban felhatalmazást ad a megállapodás aláírására és – amennyiben szükséges – a hatályba lépését megelőzően ideiglenes alkalmazására. A kizárólag kül- és biztonságpolitikára vonatkozó megállapodások kivételével a megállapodás megkötésére vonatkozó határozat elfogadásához az Európai Parlament egyetértése is szükséges. A Tanács az eljárás egésze során minősített többséggel jár el, kivéve, ahol az uniós jogi aktusok elfogadásához egyhangúságra van szükség.^[17]

[9] ICJ Advisory Opinion, 1949. Ld. Lamm, 1995, 407-413.

[10] EUMSZ, 2. cikk.

[11] EUMSZ, 3. cikk.

[12] EUMSZ, 4. cikk.

[13] EUMSZ, 6. cikk.

[14] EUMSZ, 216-217. cikkek.

[15] EUMSZ, 207. cikk.

[16] EUMSZ, 218. cikk.

[17] Társulási megállapodások és a 212. cikkben említett, a tagjelölt országokkal kötendő megállapodások esetén, az Uniónak az Emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez történő csatlakozására irányuló megállapodások esetében.

Az Unió által kötött nemzetközi megállapodások az uniós jogrend részét képezik.^[18] E szerződések kötelezőek az Unió intézményeire és egyéb szerveire, valamint a tagállamokra,^[19] melyek betartásáért a Bizottság felelős.^[20]

Az EU nemzetközi szerződésai az uniós jogforrások hierarchiájában az elsődleges jogforrások alatt, de a másodlagos jogforrások felett helyezkednek el.^[21] Tehát az Unió által kötött nemzetközi szerződések nem sérthetik az elsődleges jogot, a másodlagos jog pedig nem ütközhet e nemzetközi szerződésekbe.

Az Unió ezer körüli nemzetközi megállapodás részese,^[22] és számuk folyamatosan nő.^[23] A Lisszaboni Szerződés rögzíti ugyan, hogy mely területeken köthet az Unió nemzetközi megállapodást, de ez nem mindig egyértelmű, ezért számos esetben az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) kellett döntenie az Unió hatáskörére vonatkozóan.

Az Unió vegyes nemzetközi megállapodásokat is köt. Ez azt jelenti, hogy nemcsak az Unió, hanem a tagállamok is szerződő félként jelennek meg e megállapodásokban. Az Unió elsődleges joga a vegyes szerződésekről sem a Lisszaboni Szerződés előtt, sem azután nem rendelkezik, e megállapodások olyan területekhez tartoznak, amelyben az EU és a tagállamok hatásköre szorosan összefonódik.^[24]

II. AZ UNIÓ NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA KIZÁRÓLAGOS UNIÓS HATÁSKÖRBEN

1. Az eredetmegjelölésekről és a földrajzi jelzésekről szóló Lisszaboni Megállapodás Genfi Szövegéhez való csatlakozás

Az Unió 2019-ben csatlakozott az eredetmegjelölésekről és a földrajzi jelzésekről szóló Lisszaboni Megállapodás Genfi Szövegéhez.^[25] Ezt a megállapodást azért érdemes példaként megemlíteni, mivel a Tanács álláspontja a hatáskörök^[26] tekintetében eltért a tanácsi határozatra vonatkozó bizottsági ajánlástól.

Ezen ajánlásában a Bizottság először is arra hívta fel a Tanácsot, hogy – egyrészt a közös kereskedelempolitika területén az Unióra ruházott kizárólagos hatáskörökre (EUMSZ 3. cikk (1) bekezdés), másrészt pedig a Lisszaboni Megállapodás

[18] EUMSZ, C-96/71, 5. pont.

[19] Schwarze, 2012, 1996.

[20] EUMSZ, 216. cikk (2) bekezdés.

[21] EUMSZ, C-61/94, 52. pont.

[22] Eckes, 2010, 10.

[23] Eur-lex.europa.hu, Nemzetközi megállapodások jegyzéke.

[24] EUMSZ, C-459/03, 176. pont.

[25] 2018/0214 (NLE), 6929/19, A Tanács határozata az Európai Uniónak az eredetmegjelölésekről és a földrajzi jelzésekről szóló Lisszaboni Megállapodás genfi szövegéhez történő csatlakozásáról.

[26] A bizottsági ajánlás a közös kereskedelemi politikán alapul, ami az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik.

céljára és tartalmára tekintettel – az EUMSZ 207. cikkre, valamint az EUMSZ 218. cikk (3) és (4) bekezdésére^[27] alapozza határozatát.

A Tanács elfogadta ugyan az ajánlást, de a Bizottság eredeti ajánlásától eltérően e határozatát a belső piac megteremtésére és működésére^[28] alapozta, ami nem az Unió kizárólagos hatáskörébe, hanem a tagállamokkal osztott hatáskörbe tartozik, valamint az EUMSZ 218. cikk (3) és (4) bekezdésén alapul. A határozat megsemmisítése iránt a Bizottság a Bírósághoz fordult.

A Bíróság ítéletében^[29] tisztázta, hogy a felülvizsgált Lisszaboni Megállapodás tervezetének – amelyet később Genfi Szöveggént fogadtak el – célja alapvetően az Unió és a Lisszaboni Megállapodásban részes harmadik államok közötti kereskedelem elősegítése és szabályozása, és hogy e kereskedelemre közvetlen és azonnali hatást gyakorol. Tehát a Genfi Szöveg megtárgyalása az Unió kizárólagos hatáskörébe tartozik,^[30] mivel az a közös kereskedelempolitika része,^[31] különös tekintettel a szellemi tulajdon kereskedelmi vonatkozásaira.^[32] Ennélfogva ahhoz, hogy az Unió megfelelően gyakorolhassa a Genfi Szöveg által lefedett területekkel kapcsolatos kizárólagos hatáskörét, valamint a mezőgazdasági eredetmegjelölések és földrajzi jelzések oltalmának átfogó rendszerével összefüggő feladatait, az Uniónak csatlakoznia kell a Genfi Szöveghez és abban szerződő féllel kellett válnia.^[33]

III. NEMZETKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKHOZ VALÓ CSATLAKOZÁS OSZTOTT HATÁSKÖRBEN

1. Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés

Az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban Euratom-Szerződés) általános célja, hogy előmozdítsa az európai atomenergia-ipar létrehozását és növekedését, mégpedig úgy, hogy valamennyi tagállam részesülhessen az atomenergia fejlődése által kínált előnyökből, és biztosítani lehessen az energiaellátás biztonságát.^[34] Ezzel egyidejűleg az Euratom-Szerződés garantálja a lakosság fokozott védelmét, és megtiltja a polgári célokra szánt nukleá-

[27] A megállapodások megkötésének folyamata, ld. előbb.

[28] EUMSZ, 114. cikk.

[29] C-389/15.

[30] EUMSZ 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja.

[31] EUMSZ 207. cikkének (1) bekezdése.

[32] C-389/15.

[33] C-389/15.

[34] Az 1950-es évek során a „hagyományos” energia területén bekövetkező általános hiányt ellensúlyozandó, a hat alapító tagállam (Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország és Olaszország) a nukleáris energiában kereste az energiafüggetlenség kulcsát. Mivel a nukleáris energiába való beruházás költségei meghaladták az egyes tagállamok lehetőségeit, az alapító országok az Euratom-Szerződés keretein belül fogtak össze.

ris anyagok katonai célokra történő felhasználását. Fontos megjegyezni, hogy az Euratom Közösség (a továbbiakban: Közösség) hatásköre kizárólag a nukleáris energia polgári és békés célú alkalmazására terjed ki. Megjegyzendő, hogy az Euratom-Szerződés rögzítette a Közösség jogi személyiségét.^[35]

Az előzőekben már említett Lisszaboni Szerződést illetően fontos kitérni arra, hogy e szerződés nemcsak a Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösségeket létrehozó szerződés módosítását jelentette, hanem az Euratom-Szerződését is, amely speciális helyet foglal el az Unió alapító szerződései között, miután az 1957-es megkötése óta az okmány szövege gyakorlatilag változatlan.^[36] A Lisszaboni Szerződés is mindössze az Euratom-Szerződés intézményi rendelkezéseit helyezi hatályon kívül, egységesítve és rendszerezve ezáltal az Unió intézményeit, azok feladatait, valamint eljárásait.

A Közösség nemzetközi szerződésekhez való csatlakozását és ezek révén történő kötelezettségvállalását az Euratom-Szerződés is lehetővé teszi.^[37] Az ilyen nemzetközi szerződéseket a Bizottság tárgyalja és köti meg azzal a feltétellel, hogy a tárgyalások során a Tanács irányelveit követi és a Tanács ezt minősített többséggel jóváhagyja.^[38] Ezen eljárás lényegesen egyszerűbb, mint az EUMSZ-ben említett eljárás.

2. A nukleáris biztonsági egyezmény

A nukleáris biztonsági egyezményt (a továbbiakban: Egyezmény) a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (a továbbiakban: Ügynökség) Közgyűlésének 38. rendes ülészakán, 1994. június 17-én fogadták el, és 1996. október 20-án lépett hatályba. Jelenleg nyolcvannyolc részes állama van.^[39] Az Egyezmény létrehozásában kiemelő a Közösség kezdeményezésére megtartott atomerőművek nukleáris biztonságával összefüggő nemzetközi konferencia,^[40] amelyen felkérték az Ügynökség irányítószerveit Egyezmény előkészítésére.^[41] A tényleges szöveg kialakításában^[42] a tagállamok jogi és műszaki szakértői^[43] mellett a Közösség is részt vett.^[44]

[35] Euratom-Szerződés, 184.cikk.

[36] Gordon, 2002.

[37] Euratom-Szerződés, 101. cikk.

[38] Euratom-Szerződés, 102. cikk.

[39] Convention on Nuclear Safety, 2019.

[40] Safety of Nuclear Power, 1991.

[41] Jankowitsch-Prevor, 2006(a).

[42] Rautenbach - Tonhauser - Wetherall, 2006, 13.

[43] Jankowitsch, 2006(b).

[44] A szakértő csoportban a tagállami szakértők mellett helyet kapott a Bizottság és megfigyelőként az International Labour Organization (ILO) és a World Health Organization (WHO) is. Ld.: Jankowitsch, 2006(c).

Az Egyezmény célja, hogy a szárazföldi, polgári célú atomerőműveket üzemeltető szerződő feleket arra kötelezze, hogy magas szintű nukleáris biztonságot tartsanak fenn azáltal, hogy meghatározzák az alapvető biztonsági elveket. Tehát az Egyezmény nem rögzít részletes nukleáris biztonsági előírásokat.

Érdeemes pár szót említeni arról is, hogy az Egyezményt ösztönző egyezménynek is nevezték, mivel eltér más, jogilag kötelező erővel bíró nemzetközi egyezményektől. Nem tartalmaz szankciókat arra az esetre, ha rendelkezéseinek nem tesznek eleget, es nem rendelkezik az esetleges viták rendezéséről sem.^[45]

3. A Közösség csatlakozása a Nukleáris Biztonsági Egyezményhez

A Közösség még a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése^[46] előtt csatlakozott az Egyezményhez,^[47] további garanciát nyújtva ezzel a Közösség lakossága számára, hiszen a radiológiai események hatásai nem állnak meg a határoknál, és potenciálisan befolyással bírnak a munkavállalók és a lakosság egészségi állapotára, valamint széleskörű gazdasági következményekkel járhatnak az energiatermelő ágazatra nézve.

a) A bizottsági javaslat tanácsi egyeztetése

A Bizottság kidolgozta és elfogadásra benyújtotta a Tanácsnak az Egyezményhez történő csatlakozásra vonatkozó javaslatát,^[48] amely tartalmazta a tanácsi határozat tervezetét.^[49]

Mivel az Egyezmény kötelezi a részes nemzetközi szervezeteket a letéteményessel annak közlésére, hogy az Egyezmény által érintett körben milyen hatáskörökkel rendelkeznek,^[50] ezért ennek megfelelően a Bizottság a határozati javaslatához csatolta azt a nyilatkozatot, ami rögzítette, hogy az Egyezmény mely cikkei^[51] alkalmazandók a Közösségre, ezen felül azt is kinyilvánította, hogy az Egyezmény mely cikkei^[52] vonatkozásában rendelkezik a Közösség a tagállamokkal osztott

[45] Az ösztönző koncepció megértéséhez elsőként fontos megjegyezni, hogy milyen nehéz közös nevezőre jutni a különböző célkitűzésekkel rendelkező államok között. A részes felek elkötelezettséget éreztek egységes magas színvonalú nukleáris biztonsági kialakítása iránt, mégsem szerettek volna tényleges kötelezettségeket tartalmazó egyezményt. Az előkészítők viszont tudatában voltak annak, hogy ha csak alapelveket rögzítenek az egyezményben, az nem válik majd hatékony jogi eszközzé. Ezért meg kellett találni azt a mechanizmust, ami a nukleáris biztonság magas szintjének létrehozására ösztönzi majd a részes feleket. Ld. Rautenbach – Tonhauser – Wetherall, 2006, 14.

[46] 2009. december 1.

[47] Convention on Nuclear Safety, 2019.

[48] COM(94) 362.

[49] Euratom-Szerződés 101. cikk 2. bekezdés.

[50] Bécsi egyezmény, 30. cikk (4) bekezdés (iii) pontja.

[51] Bécsi egyezmény, 1-5, 7., és 14-35. cikkek.

[52] Bécsi egyezmény, 1-5, 7., és 14-19. cikkek.

hatáskörrel. Továbbá egy közösségi jogszabálylistát,^[53] ami az Egyezmény végrehajtását szolgáló jogszabályokat sorolta fel, hozzátéve, hogy a jövőben további jogi aktusok is elfogadásra kerülhetnek a nukleáris biztonság területén.

A Tanács az Egyezményhez való csatlakozásra vonatkozó javaslatot^[54] ugyan határozati formában elfogadta,^[55] de e határozat preambulumban rögzítette, hogy a nukleáris létesítmények tervezése, kivitelezése és üzemeltetése kizárólag annak a tagállamnak a hatáskörébe tartozik, ahol a nukleáris létesítmény található. A fő részében kimondta, hogy a határozatot a Tanács elfogadta. A hatáskörök tekintetében viszont egy eltérő nyilatkozatot csatolt a határozathoz, mint ami az eredeti bizottsági javaslatban szerepelt. Eszerint a Közösségre az Egyezmény sugárvédelemre és balesetelhárítási felkészülésre vonatkozó cikkeit^[56] kell alkalmazni. A célkitűzésekkel, az Egyezmény alkalmazási körével, a meghatározásokkal, valamint jelentéstétellel összefüggő rendelkezéseket,^[57] a jogalkotási és szabályozási rendszer létrehozására vonatkozó részeket,^[58] a biztonság igazolását előíró rendelkezést^[59] és a felülvizsgálati értekezletekre vonatkozó cikkeket,^[60] valamint a záró rendelkezéseket^[61] szintén alkalmazni kell a Közösségre, oly mértékben, amennyiben érintik a sugárvédelem és a baleset-elhárítási felkészülés által szabályozott területeket. A Tanács azt is rögzíti, hogy a Közösség a tagállamokkal megosztva rendelkezik hatáskörrel az Egyezmény sugárvédelmi és baleset-elhárítási felkészülés által szabályozott területein, az Euratom-Szerződés egységes biztonsági előírások megállapítását és azok alkalmazását előíró rendelkezése^[62] és az Egészségvédelem című fejezetének^[63] vonatkozó cikkeinek megfelelően.^[64]

Az Egyezmény elfogadására vonatkozó nyilatkozatot a Nemzetközi Atomenergia Ügynökségnél^[65] 2000. január 31-én letétbe helyezték, és az Egyezmény 31. cikk (2) bekezdése szerint 2000. április 30-án hatályba is lépett.

[53] A lista tizenöt, a Tanács vagy a Bizottság által elfogadott közösségi jogszabályt (rendelet, irányelv és határozat) tartalmazott.

[54] Eur-lex.europa.eu, 20.

[55] 1998. december 7-én.

[56] Bécsi egyezmény, 15. cikk és 16. cikkének (2) bekezdése.

[57] Bécsi egyezmény, 1-5. cikkek.

[58] Bécsi egyezmény, 7. cikk (1) bekezdése.

[59] Bécsi egyezmény, 14. cikk ii. pontja.

[60] Bécsi egyezmény, 20-28. cikkek.

[61] Bécsi egyezmény, 29-35. cikkek.

[62] Bécsi egyezmény, 2. cikk b) pontja.

[63] Bécsi egyezmény, II. cím, 3. fejezet.

[64] Jogi főtanácsnoki vélemény, 31-33. bekezdések.

[65] Az Egyezmény 34. cikke szerint az Egyezmény letéteményese a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség mindenkori főigazgatója.

b) Az Európai Bírósági ügy

A Bizottság e határozattal szemben kérelmet nyújtott be^[66] a Bíróságnak, és kérte az akkor még ki nem hirdetett tanácsi döntés^[67] egy részének^[68] megsemmisítését azon az alapon, hogy a Tanács a Közösség hatáskörét korlátozza ezzel az Egyezmény által lefedett nukleáris biztonság területén.

A Tanács erre reagálva ellenkérelmet nyújtott be^[69] a Bíróságnak, melyben vitatta a Bizottság kérelmét. A Tanács a bizottsági kérelmet a következők miatt vitatta: 1. a kérelemnek nincs célja; 2. a nyilatkozat elválaszthatatlan a tanácsi döntéstől és a Bizottság csak annak egy részének a megsemmisítését kéri; 3. a Bizottság csak a közösségi hatáskörök terjedelmére vonatkozóan várja a Bíróság véleményét. Megjegyzendő, hogy a tanácsi kérelmet a Bíróság a bizottsági kérelemmel egyidejűleg bírálta el.

A Bíróság döntésében^[70] a Tanács mind a három kifogását megalapozatlannak találta. A Bíróság egyrészt kimondta, hogy a kérelem céljának kell tekinteni a Bizottság azon álláspontját, hogy a nyilatkozat nem az összes közösségi hatáskört határozza meg. A döntés egy részének megsemmisítésére irányuló kérelemmel kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy a nyilatkozat második és a harmadik bekezdései az Egyezményhez való csatlakozással összefüggésben^[71] nyújtanak információt. A közösségi hatáskörök meghatározása az Egyezmény hivatkozott cikke szerint kötelező, és a két bekezdést lehet egymástól függetlenül vizsgálni. Végül, a Bíróság döntése szerint a Bizottság kérheti a Bíróságtól a jogszerűség vizsgálatát.^[72]

c) A Bíróság általános következtetései a közösségi hatáskörök tekintetében

A bírósági eljárás során nem volt vita a felek között abban a tekintetben, hogy a Közösség rendelkezik hatáskörrel a sugárvédelem^[73] és a baleset-elhárítási felké-

[66] Az Euratom-Szerződés 146. cikke alapján, 1999. február 5-én.

[67] Az Egyezményhez való csatlakozás jóváhagyása.

[68] A határozathoz csatolt nyilatkozat 3. bekezdése, ami az osztott hatáskörök meghatározására vonatkozott.

[69] Az Euratom-szerződés 91. cikk (1) bekezdés alapján, 1999. április 9-én.

[70] Judgment of the Court of 10 December 2002. Commission of the European Communities v Council of the European Union. International agreements - Convention on Nuclear Safety - Accession decision - Compatibility with the Euratom Treaty - External competence of the Community - Articles 30 to 39 of the Euratom Treaty. Case C-29/99.

[71] Az Egyezmény 30. cikkének (iii) bekezdése szerint.

[72] Az Euratom-Szerződés 146. cikke alapján.

[73] Az Egyezmény 15. cikke: "Minden Szerződő Fél megteszi a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a dolgozók és a lakosság sugárterhelése a nukleáris létesítmény valamennyi üzemiállapotában az ésszerűen elérhető legalacsonyabb szinten maradjon, és egyetlen személy se kaphasson az előírt nemzeti dózishatárértéket meghaladó sugárdózist."

szülés^[74] területén. A vita alapja az volt, hogy kiterjed-e még az Egyezmény más cikkeire is a közösségi hatáskör, hiszen a tagállamok úgy vélték, hogy a nukleáris létesítmény tervezése, kivitelezése és üzemeltetése annak a tagállamnak a hatáskörébe tartozik, ahol az található.

A Bíróság álláspontja szerint, mivel az Euratom-Szerződés nem tartalmaz a nukleáris létesítményekkel összefüggő fejezetet, a nukleáris létesítményekre vonatkozó rendelkezések az Euratom-Szerződés egészségvédelemre vonatkozó fejezetében^[75] foglaltak értelmezésén múlik. Az értelmezés során azonban figyelembe kell venni egyrészt azt, hogy meg kell teremteni a lakosság életét és egészségét fenyegető veszélyek kiküszöbölése érdekében szükséges biztonsági feltételeket,^[76] továbbá azt is, hogy meg kell állapítani a lakosság és a munkavállalók egészségének védelme érdekében egységes biztonsági előírásokat, és gondoskodni kell ezek alkalmazásáról^[77] is. Ezek viszont nem érhetők el sugárforrások védelme nélkül, és a Közösség egészségvédelem érdekében végzett tevékenysége sem vizsgálható a tagállamoknak az Euratom-Szerződés egészségvédelemre vonatkozó fejezetében foglaltak végrehajtásának ismerete hiányában. Így a Bíróság véleménye szerint az Euratom-Szerződés egészségvédelemre vonatkozó fejezete kizárólag tágan értelmezhető, amibe a nukleáris biztonság is beleértendő. A kérelem elbírálása során a Bíróság a főtanácsnok^[78] véleménnyel nemcsak összhangban döntött, hanem döntésének indokolásában lényegében megismételte azt.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

A Bíróság C-29/99 számú ügyben hozott döntése több szempontból is jelentős. Egyrészt kimondta a határozat egy része hatályon kívül helyezésének lehetőségét, abban az esetben, ha az annak leválasztható eleme. Továbbá kimondta azt is, hogy az Euratom-Szerződésben foglalt célkitűzések^[79] nem valósíthatók meg az ionizáló sugárzás felügyelete nélkül, valamint azt is, hogy az egészség és a nukleáris biztonság koherens egészet alkot. A lakosság hatékony védelméhez elengedhetetlen tehát az Euratom-Szerződés sugárvédelmi alapelvekre vonatkozó részé-

[74] Az Egyezmény 16. cikke (2) bekezdése: "Minden Szerződő Fél megteszi a kellő lépéseket annak érdekében, hogy ellássa mind saját lakosságát, mind a nukleáris létesítmény közelében lévő államok illetékes hatóságait a baleset-elhárítási tervek kidolgozásához és a baleset-elhárításhoz szükséges tájékoztatással, amennyiben azok a sugárveszélyes helyzet hatásának lehetnek kitéve."

[75] Bécsi egyezmény, II. Cím III. Fejezet.

[76] Euratom-Szerződés preambulum, 4. bekezdés.

[77] Euratom-Szerződés, 2. cikk (b).

[78] A Bíróságot jelenleg 11 főtanácsnok segíti. Az a feladatuk, hogy a Bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben – pártatlanul és függetlenül eljárva – előterjesszék jogi szakvéleményüket, az ún. „indítványt”.

[79] Euratom-Szerződés 2. cikk (b) pont.

nek kiterjesztő értelmezése. Végül pedig, ami döntést követő Unió jogalkotás szempontjából a legnagyobb jelentőséggel bír, az az, hogy a bírósági döntés szerint nem lehet mesterségesen elhatárolni egymástól a nukleáris biztonságot és a sugárvédelmet.

Ez a bírósági döntés indította be az Unió jogalkotási tevékenységét a nukleáris biztonság területén, és teremtette meg a Bizottság szabályozási javaslatainak^[80] támadhatatlan jogalapját.^[81]

IRODALOMJEGYZÉK

- 1997. évi I. törvény a nukleáris biztonságról a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség keretében Bécsben, 1994. szeptember 20-án létrejött Egyezmény kihirdetéséről, INFCIRC/449 Convention on Nuclear Safety. (Elérhető: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700001>. TV, <https://www.iaea.org/sites/default/files/infirc449.pdf>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Advisory Opinion of 11 April 1949, Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations. (Elérhető: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/4/004-19490411-ADV-01-00-EN.pdf>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Curia.europa.eu. Case 96-71. (Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=88082&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=281400>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Curia.europa.eu. Case C-389/15. (Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=195942&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=281718>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Curia.europa.eu. Case C-459/03. (Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=57551&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=280451>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Curia.europa.eu. Case C-61/94.C-61/94. (Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99644&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=279774>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Eckes, Christina (2010): International Law is Law of the EU: The Role of the Court of Justice. In: CLEER Working Papers. 2010/6. (Elérhető: http://www.asser.nl/upload/documents/1212010_60145clee10-6web.pdf. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Euratom-Szerződés (2016): Európai Unió. (Elérhető: <https://www.consilium.europa.eu/media/29762/qc0115106hun.pdf>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Eur-lex.europa.eu (2011): A Tanács 2011/70/EURATOM irányelve a kiegészített fűtőelemek és a radioaktív hulladékok felelősségteljes és biztonságos kezelését szolgáló közösségi keret létrehozásáról, HL L 199., 2011.8.2., 48–56. o. (Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0070&from=EN>. Letöltés ideje: 2020.05.14.).

[80] Például: Nukleáris Biztonsági irányelv (Council Directive 2009/71/Euratom), A kiegészített nukleáris fűtőelemek és radioaktív hulladékok kezeléséről (Council Directive 2011/70/Euratom).

[81] Az Euratom-Szerződés és különösen annak 31. és 32. cikkei.

- Eur-lex.europa.eu (2016): Az Európai Unió Hivatalos Lapja, C202. (Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=HU> Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Eur-lex.europa.eu (2007): Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösségeket létrehozó szerződés módosításáról, HL C 306., 2007.12.17. (Elérhető: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:12007LR\(04\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX:12007LR(04))). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Eur-lex.europa.eu (2009): A Tanács 2009/71/Euratom irányelve a nukleáris létesítmények nukleáris biztonsági közösségi keretrendszerének létrehozásáról, HL L 172., 2009.7.2., 18–22. o. (Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009L0071&from=EN>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Gordon Lake (2002): The European Parliament and the Euratom Treaty: past, present and future. In: Energy and Research Series. European Parliament L-2929 Luxembourg, ENER 114 EN, 2-2002, PE 313.072.
- Jankowitsch-Prevor, Odette (2006): The Convention on Nuclear Safety. In: International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period. OECD-NEA, Paris. (Elérhető: <https://www.oecd-nea.org/law/chernobyl/JANKOWITSCH.pdf>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Jogi Főtanácsnoki vélemény, 2001. december 13. (Elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=46968&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=5505999>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Johan Rautenbach - Wolfram Tonhauser - Anthony Wetherall (2006): Overview of the International Legal framework Governing the Safe and Peaceful Uses of Nuclear Energy - Some practical Steps -, International Nuclear Law Bulletin. In: International Nuclear Law in the Post-Chernobyl Period. OECD-NEA, Paris. (Elérhető: <https://www.oecd-nea.org/law/chernobyl/IAEA.pdf>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Judgment of the Court of 10 December 2002. Commission of the European Communities v Council of the European Union. International agreements - Convention on Nuclear Safety - Accession decision - Compatibility with the Euratom Treaty - External competence of the Community - Articles 30 to 39 of the Euratom Treaty. Case C-29/99. (Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ%3AC%3A2003%3A019%3ATOC>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Karl Zemanek (2009): Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations. In: United Nations Audiovisual Library of International Law. United Nations. (Elérhető: <https://legal.un.org/avl/pdf/ha/vcltsio/vcltsio-e.pdf>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Lamm Vanda (1995): *A Nemzetközi Bíróság ítéletei és tanácsadó véleményei 1945-1993*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.
- Proceedings of the Conference on Safety of Nuclear Power: Strategy for the Future. Bécs, 1991. szeptember 2-6. (Elérhető: <https://www.iaea.org/publications/3751/the-safety-of-nuclear-power-strategy-for-the-future>). Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Schwarze, Jürgen (Hrsg.) (2000): EU-Kommentar (3. Auflage). Nomos-Verl.-Ges, Baden-Baden. (Elérhető: http://www.asser.nl/upload/documents/1212010_60145clee10-6web.pdf). Letöltés ideje: 2020.05.14.).

- Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations (1986). Vienna. UN Doc. No. A/CONF.129/15. (Elérhető: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_2_1986.pdf. Letöltés ideje: 2020.05.14.).
- Vienna Convention on the Law of Treaties, Done at Vienna on 23 May 1969. Entered into force on 27 January 1980. United Nations, Treaty Series, vol. 1155, p. 331, [1987. évi 12. törvényerejű rendelet a szerződések jogáról szóló, Bécsben az 1969. évi május hó 23. napján kelt szerződés kihirdetéséről]. (Elérhető: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=98700012>. TVR. Letöltés ideje: 2020.05.14.).